

Utrikesutskottets betänkande

1979/80:14

med anledning av motion om åtgärder för att ge Sovjets medborgare tillgång till biblar och kristen litteratur

Motionen

I motionen 1978/79:1207 av Filip Fridolfsson och Tore Nilsson (m) hemställs

att riksdagen hos regeringen begär åtgärder i syfte att ge Sovjets medborgare tillgång till biblar och kristen litteratur.

Bakgrund

Utskottet behandlade under förra riksmötet en liknande motion av samma motionärer. Yrkandet gick då ut på att regeringen skulle uppta överläggningar med Sovjetunionen för att öppna landets gränser för kristen litteratur. I sitt betänkande UU 1978/79:17 redogjorde utskottet utförligt för de kristnas och kyrkosamfundens svåra situation i Sovjetunionen. Det konstaterades, att den sovjetiska författningen visserligen påbjöd religionsfrihet men att denna samtidigt inte får inkräkta på samhällets och statens intressen.

Utskottet erinrade också om att religionsfrihet är inskriven i FN:s förklaring och båda konventioner om de mänskliga rättigheterna samt att den var en av de centrala principerna i slutakten från europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen. Försök att påtala övergrepp mot olikänkande i Östeuropa i religiösa frågor har emellertid av de berörda staterna avvisats som otillåten inblandning i inre angelägenheter, framhölls det i betänkandet. Att uppta regeringsförhandlingar med Sovjetunionen i frågan bedömdes därför som utsiktslöst.

Motionen ansågs besvarad.

Utskottet

Motionärerna framhåller att de inte delar den av utskottet förra året framförda meningen. Kritik och påtryckningar från svenska regeringen gör intryck, menar de. Det är omvittnat från de kristna i Sovjet att aktioner utifrån har positiv verkan, heter det vidare i motionen.

ESK-dokumentet från Helsingfors och de uppföljningsmöten, som äger rum inom ESK:s ram ger Sverige och andra länder rättighet och möjlighet att behandla hithörande frågor. Den svenska regeringen använder möjligheterna att såväl i internationella fora som i bilaterala kontakter påtala vad vi betraktar som kränkningar av mänskliga rättigheter.

I ESK:s slutdokument upptar ett av huvudavsnitten bl. a. spridningen och utbytet av litteratur över gränserna. FSK-dokumentet är emellertid allmänt hållet och innehåller åtskilliga begränsningar och hänvisningar till det egna landets suveränitet och interna lagstiftning. Det är också ett dokument som utgör en helhet. Det ägnar sig mer för att främja allmänt samarbete och kulturutbyte än för aktioner på avgränsade områden.

Den centrala frågan i det sammanhang som aktualiseras av motionärerna är sovjetmedborgarnas samvets- och åsiktsfrihet. En delfråga är tillgången på biblar och kristen litteratur. Möjligheten till påtryckningar varigenom tillgången på biblar och annan religiös litteratur skulle öka är, som torde framgå av det föregående, begränsad.

Utskottet vill dock inte utesluta att opinionsyttringar utifrån till förmån för en ökad tros- och samvetsfrihet i öststaterna kan ha verkan. En utbyggnad av samarbetet mellan länder av olika samhällssystem, i enlighet bland annat med de principer som nedlagts i ESK:s slutdokument är emellertid enligt utskottet den väg som måste följas för att gradvis fördjupa förtroendet mellan länderna och därmed förhoppningsvis även förbättra möjligheterna för trosbekännare i öststaterna att kunna utöva sin religion. I detta arbete kan organisationer och samfund i Sverige spela en konstruktiv roll.

Motionen torde därmed få anses besvarad.

Utskottet hemställer

att riksdagen förklarar motionen 1978/79:1207 besvarad med vad utskottet anfört.

Stockholm den 4 december 1979

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Gertrud Sigurd-
sen (s), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg
(m), Gunnel Jonäng (c), Gunnar Ström (s), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c),
Björn Molin (fp), Axel Andersson (s), Paul Grabö (c), Maj-Lis Löow (s) och
Elisabeth Fleetwood (m).